

Stanowisko Nr 6/2021

Rady Gminy Wieliszew

z dnia 13 kwietnia 2021 r.

w sprawie projektu Krajowego Planu Odbudowy i Budowania Odporności (KPO)

Odnosząc się do trwających konsultacji projektu Krajowego Planu Odbudowy i Budowania Odporności (KPO), który ma służyć odbudowie gospodarki, a także zielonej i cyfrowej transformacji Polski, Rada Gminy Wieliszew z niepokojem przyjmuje jego zapisy kładące zbyt mały nacisk na możliwość współpracy dużych miast z gminami i powiatami ościennymi.

Wyrównywanie różnic w poziomie życia między wielkimi miastami i mniejszymi ośrodkami zawsze było celem Unii Europejskiej. Pandemia COVID-19 nie zmieniła tego. Tworząc Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), UE nadal chce rozwijać spójność. Średnie i mniejsze miejscowości nie mogą być w gorszej sytuacji niż duże ośrodki. To podejście jest nam bardzo bliskie, ponieważ od lat przyświeca nam w działaniach. Rada Gminy Wieliszew zwraca jednak uwagę, że zasada spójności musi działać w obie strony.

Dobrze wiemy, że z infrastruktury m.st. Warszawy – transportowej, szpitalnej czy szkolnej – korzystają nie tylko mieszkańcy Warszawy, ale także mieszkańcy innych gmin. Jednak trzeba też pamiętać że to Gminy refundują pobyty dzieci swoich mieszkańców w przedszkolach czy żłobkach w dużych aglomeracjach oraz dopłacają np. do kosztów transportu. Jako przykład można wskazać tu usługi transportowe rozwijane z myślą o całej metropolii, poprzez sukcesywne powiększanie obszaru, który obsługują autobusy miejskie i Szybka Kolej Miejska – ten trend powinien być mocno wspierany w zakresie realizacji infrastrukturalnej tych przedsięwzięć w dużych miastach - jako wiodących. To właśnie Szybka Kolej Miejska dowożeni są pracownicy do dużych miast.

W opinii Rady Gminy Wieliszew, w Projekcie KPO zbyt mały nacisk został położony na zieloną transformację, niskoemisyjna mobilność i gospodarkę odpadami szczególnie w dużych miastach. To one są głównym źródłem problemów w tym zakresie i dlatego w trosce o czystość terenów przyległych i zdrowie mieszkańców całej metropolii problemy te należy rozwiązać w pierwszej kolejności – zwiększając środki na budowę infrastruktury w tym zakresie tak aby służyła ona zarówno dużym miastom jak i gminą ościennymi.

Nowe potrzebne inwestycje to nie tylko rozwiązanie problemów mieszkańców metropolii w tym zakresie, ale także sposób na „pokovidowy” rozwój gospodarczy kraju. W tych przedsięwzięciach duże miasta i ich potencjał finansowy powinny odgrywać wiodącą rolę w całych metropoliach, a nie tylko lokalnie na terenie swoich miast. Bez wsparcia dla miast osiągnięcie zakładanych przez UE celów ekologicznych dla metropolii i całego kraju jest praktycznie niemożliwe. Tymczasem projekt KPO zakłada, że znaczna część wsparcia w zakresie np. niskoemisyjnej mobilności miejskiej ma być skierowana na zakup taboru autobusowego – potrzebnego, ale zdecydowanie mniej efektywnego niż transport szynowy. Udział metropolii warszawskiej (Kolei Mazowieckich, Szybkiej Kolei Miejskiej i Warszawskiej Kolei Dojazdowej) w liczbie pasażerów kolei w Polsce stanowi ok. 25-30%. Liczby te wskazują jasno, jak szeroka jest grupa obywateli korzystających z tego najszybszego, najbezpieczniejszego i najbardziej ekologicznego sposobu poruszania się po metropolii. W przypadku Gminy Wieliszew wiemy jak ważnym elementem jest transport kolejowy, gdyż korzystamy z jego ponownej reaktywacji, dlatego uważamy że wsparcie transportu kolejowego powinno być priorytetem komunikacyjnym i ekologicznym. Podobnie jest z

transportem szynowym w dużych miastach. Nie można zatem mówić o ograniczaniu emisyjności w sektorze transportu bez wsparcia również rozwoju sieci tramwajowych, metra i kolei w największych polskich miastach i ich obszarach metropolitalnych.

Projekt KPO zakłada, że wsparcie dla systemu ochrony zdrowia będzie koncentrować się na sektorze rządowym. Tu potrzebna jest większa współpraca i dofinansowanie dla szpitali samorządowych. Nie można zapominać o doświadczeniach walki z epidemią COVID-19 – kiedy to szpitale samorządowe wzięły na siebie ogromny wysiłek związany z jej zwalczaniem. Nie da się zapomnieć o tym, że cała administracja publiczna (rządowa i samorządowa) brała i bierze w tej walce aktywny udział, i powinno być to odzwierciedlone w projekcie KPO.

Nasze obawy i wątpliwości budzi także zaplanowany sposób dystrybucji środków, które mają być w dużej mierze powierzone instytucjom centralnym. Zasadę tę zastosowano także w typowo samorządowych obszarach, jak edukacja podstawowa i ponadpodstawowa (m.in. w zakresie środków na cyfryzację szkół). Takie rozwiązanie już wielokrotnie okazywało się nieefektywne i znacząco wydłużało proces wydatkowania środków, a finalnie, w obliczu problemów z tym związanych, instytucje centralne zwracały się o pomoc do samorządów (jak w przypadku programu Czyste Powietrze). Opóźnienia w wydatkowaniu środków z KPO mogą doprowadzić wprost do utraty ich części.

Rada Gminy Wieliszew zwraca także uwagę, że przedstawiony do konsultacji projekt KPO nie zawiera rozdziału zawierającego analizę wpływu planowanych interwencji na wzmocnienie odporności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej, który jest jednym z obowiązkowych elementów KPO zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Wnioskujemy zatem o jak najszybsze udostępnienie ww. analizy i umożliwienie odniesienia się do niej na etapie konsultacji społecznych.

Konkludując, Rada Gminy Wieliszew zwraca również uwagę na niepokojący fakt, iż na konsultacje programu KPO jest, niewiele czasu i z tej racji wnikliwa i wszechstronna jego analiza i ocena jest mocno utrudniona.